

baggrund af den samfundsmæssige nytte, som er knyttet til den virksomhed, hvis forhold man vil søge reguleret. Denne anvisning på afvejning ud fra samfundsmæssige hensyn er som ovenfor nævnt blevet indføjet i bestemmelsen på initiativ af erhvervsorganisationerne, som også har ment, at det af selve lovteksten burde fremgå, at omkostningerne ved beskyttelsesforanstaltningerne bør indgå i afvejningen. Ved vurderingen af en virksomheds samfundsmæssige nytte må der kunne tages hensyn til virksomhedens beskæftigelsesmæssige betydning, den samfundsmæssige nytte af de producerede goder og lignende. Sådanne afvejninger optages sjældent udtrykkeligt i lovgivningen, men det må anses for betydningsfuldt at få fremhævet disse afvejningshensyn i forbindelse med et lovforslag, der giver hjemmel for meget vidtgående beslutninger også over for eksisterende forhold. Der peges endelig i bestemmelsen på hensynet til omkostningerne ved beskyttelsesforanstaltningerne. Ved vurderingen af omkostningerne bør der tages hensyn til såvel de umiddelbare økonomiske følger for virksomheden som til de følger, en omkostningsforøgelse kan medføre i form af stigende priser på forbrugsvarer m.v.

De nævnte afvejningshensyn må tillægges særlig betydning i forbindelse med meddelelse af påbud eller nedlæggelse af forbud over for virksomheder i medfør af forslagens §§ 25 og 44.«

Af denne præcisering af afvejningsbegrebets nærmere indhold synes det at fremgå, at begrebet ikke er tiltænkt nogen rolle i forbindelse med den *administrative håndhævelse* af miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, ligesom bemærkningerne heller ikke inddrages i de overvejelser, der kan lægges til grund ved *pådommelse* af overtrædelser af lovens bestemmelser.

Der er imidlertid næppe nogen tvivl om, at de erhvervsøkonomiske hensyn omsat til lokale beskæftigelsesmæssige og skattegrundlagsmæssige hensyn har spillet en rolle for intensiteten i den kommunale og amtskommunale forvaltning af tilsyn og håndhævelse i øvrigt. Herom henvises til betænkning nr. 981/1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen samt til betænkning nr. 1 1985 fra miljøstyrelsen om miljøtilsyn. Af sidstnævnte betænkning fremgår, at besøgshyppigheden for tilsynsbesøg på virksomheder betegnet som kap. 5 a-virksomheder i gennemsnit udgør 0,6–0,7 besøg pr. år, hvoraf kun ca. 15 pct. har fundet sted uanmeldt. For landbrugsvirksomheders vedkommende svarer besøgsfrekvensen til et besøg hvert 7. år. Lovens sanktionsmidler (påbud og forbud) har over for kap. 5 – virksomhederne fundet anvendelse

se i forbindelse med ca. 3 pct. af besøgene (betænkningen s. 32 f.). Af disse oplysninger kan formentlig udledes, at hensynet til erhvervene også i tilsynsfasen spiller en rolle enten direkte i form af tilbageholdenhed i tilsynsaktiviteterne eller indirekte i form af manglende tilsynsressourcer.

For så vidt angår sidste led i tilsynsvirksomheden, afgørelsen af, hvad der skal ske med en konstateret lovovertrædelse, er det bemærkelsesværdigt, at miljøbeskyttelsesloven kun i meget spinkelt omfang har været genstand for domstolenes virksomhed. Således foreligger endnu ingen højesteretsafgørelse på området. Dette har sammenhæng dels med den manglende tilskyndelse til at inddrage domstolene i billedet af myndighedernes miljøretlige opfattelse, dels med manglende tilskyndelse i efterforsknings- og påtaleleddet til indsats på området. Miljølovsovertrædelser har af myndighederne upåtalet kunnet reguleres via henstillinger, fortolkninger, aftaler og efterfølgende lovliggørelse med heraf følgende uklarhed om den præcise retstilstand på området. Dette er ikke mindst understreget af den store forskellighed i den regionale og lokale lovforståelse og praksis. Der kan ikke herske nogen tvivl om, at afvejningsprincippet markant har understøttet denne udvikling og legitimeret en udhuling af de miljøbestemte intentioner, der udgør miljøbeskyttelseslovgivningens grundlag. Den afsmittende virkning har gjort sig gældende ved formuleringen af lov om genanvendelse og begrænsning af affald (§ 2, stk. 2) og lov om kemiske stoffer og produkter (§ 2, stk. 2), hvor det samme afvejningskrav af miljøhensyn og virksomhedsøkonomiske hensyn er institueret.

Som ovenfor angivet spiller retspraksis kun en ringe rolle set over hele miljøbeskyttelseslovens levetid. Uanset hvordan man i øvrigt forstår det pågældende afvejningsprincip, kan lovmotiverne og den gældende tekst i miljøbeskyttelseslovens § 1, stk. 3, der er uændret fra lovens vedtagelse i 1973, ikke finde anvendelse som grundlag for domstolenes stillingtagen til konkrete miljølovsovertrædelser.

Dette har dog ikke afholdt domstolene fra i de forholdsvis få sager, der har været til pådommelse, at forholde sig overordentlig lempeligt i såvel spørgsmål om domfældelse/frifindelse som i spørgsmål om strafudmåling. Ifølge betænkningen om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen er der i perioden 1979–83 kun fældet domme i 13 større sager, hvor bødestørrelsen har varieret mellem 2.000 og 100.000 kr. Konfiskatoriske synspunkter har kun fremtrådt som selvstændig retsfølge i 3 sager. I en enkelt sag (Superfos-Vejle fra